Lietas arhīva Nr. CA-2925-18/2
ECLI:LV:RAT:2018:0921.C30583517.7.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2018.gada 21.septembrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja Skaidrīte Buivide,
tiesneši Lidija Pliča, Mārtiņš Sviķis,
ar tiesas sēžu sekretāru Robertu Eihmani,

piedaloties prasītājas /pers. D/ pilnvarotajam pārstāvim /pers. E/, prasītājas /pers. D/ juridiskās palīdzības sniedzējam zvērinātam advokātam Ivaram Puķītim, atbildētājas SIA "PREMIER RESTAURANTS LATVIA" pilnvarotajai pārstāvei zvērinātai Inesei Kalnājai-Zelčai,

atklatā tiesas sēdē Brīvības bulvārī 34, Rīgā izskatīja civillietu /pers. D/ prasībā pret SIA "PREMIER RESTAURANTS LATVIA" par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, darba tiesisko attiecību izbeigšanu, atlaišanas pabalsta piedziņu, morālā kaitējuma atlīdzināšanu sakarā ar /pers. D/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2018.gada 26.jūnija spriedumu.

Civillietu tiesas kolēģija, noklausījusies tiesneses S.Buivides ziņojumu,

konstatēja:

/pers. D/ (turpmāk - prasītāja) 2017.gada 4.jūlijā, ar vēlākiem papildinājumiem un precizējumiem cēlusi Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā prasību pret SIA "PREMIER RESTAURANTS LATVIA" par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, darba tiesisko attiecību izbeigšanu, atlaišanas pabalsta piedziņu, morālā kaitējuma atlīdzināšanu, kur, pamatojoties uz Civillikuma 1635.[1]pantu, 2193.pantu, Darba likuma 100.panta piekto daļu 112., 124. pantu, 126.panta pirmo daļu, lūgts atzīt atbildētājas 2017.gada 1.maija darba uzteikumu Nr.55/N /pers. D/ par spēkā neesošu, izbeigt darba tiesiskās attiecības starp pusēm ar tiesas spriedumu, pamatojoties uz Darba likuma 100.panta piekto daļu, 126.panta pirmo daļu, piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai atlaišanas pabalstu vienas mēneša vidējās darba algas apmērā 342 EUR un morālā kaitējuma kompensāciju 50 000 EUR apmērā.

Prasības pieteikumā norādīts, ka puses nodibināja darba tiesiskās attiecības ar 2014.gada 20.augusta darba līgumu Nr.A-125/2014. Prasītāja, strādājot atbildētājas uzņēmumā, psihoemocionālā terora rezultātā saslima un nokļuva slimnīcā, slimības laikā tika atlaista par neierašanos darbā. Kad atbildētājai tika iesniegta darba nespējas lapa, tika safabricēts prasītājas iesniegums par darba uzteikumu pēc pašas vēlēšanās, viltojot prasītājas parakstu. Atbildētāja atzina prettiesisko rīcību un atjaunoja prasītāju darbā.

Prasītāja pēc atjaunošanas darbā pret viņu vērstā mobinga dēļ turpināja slimot, atbildētāja tika informēta par darba nespēju, tomēr atbildētāja piesūtīja darba grafikus ar aicinājumu ierasties darbā. Atbildētāja visu laiku pieprasīja slimības attaisnojošos dokumentus, kas tika iesniegti kopiju veidā.

2017.gada maijā elektroniskās sarakstes veidā prasītāja saņēma prasību par oriģinālo darba nespēju attaisnojošo dokumentu iesniegšanu SIA "PREMIER RESTAURANTS LATVIA", kā darba kavējuma attaisnojumu, kas nav iespējams daļā par B darba nespējas lapām, kuras ir iesniegtas Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā un nav izprasāmi.

Prasītāja jau ar 2016.gada 28.maija un 31.maija iesniegumiem vērsusies pie darba devēja, lūdzot viņu atbrīvot no darba uz abpusējas vienošanās pamata ar 2016.gada 31.maiju, sakarā ar notikumiem darba vietā 2016.gada sākumā, kad prasītāja šo iemeslu dēļ nespēja turpināt darbu savā darba vietā, pamatojoties uz taisnprātības apsvērumiem. Darba devējs nereaģēja uz iesniegumiem par darba tiesisko attiecību izbeigšanu, bet turpināja piesūtīt prasītājai darba grafikus, kā arī slimības laikā pieprasīja iesniegt darba nespējas lapas, vienlaicīgi piedraudot, ja neattaisnojoša iemesla dēļ neieradīsies darbā tad tiks atbrīvota sakarā ar Darba likuma 101.panta pirmās daļas 1.punktā noteikto pārkāpumu.

Prasītāja saņēmusi darba devēja 2016.gada 6.jūnija vēstuli Nr.154/N, 2016.gada 9.jūnija vēstuli Nr.156/N, kurās norādīts, ka prasītājas darba tiesiskās attiecības turpinās, bet nav nekādas norādes par jautājumu par viņas iesniegumos norādīto - darba tiesisko attiecību izbeigšanu. Tādējādi darba devējs pārkāpis darba tiesisko attiecību noteikto regulējumu.

Vienlaicīgi darba devējs atsūtījis ,,Vienošanās par darba tiesisko attiecību izbeigšanu uz savstarpējas vienošanās pamata", lai prasītāja to parakstītu. Tā kā minētās vienošanās 3.punktā tika ietverts regulējums, ka pēc tās parakstīšanas darbiniekam nav nekādas pretenzijas pret darba devēju un viņš nevar celt nekādas civiltiesiska vai krimināla rakstura pretenzijas, vienošanās netika parakstīta, jo prasītājai saistībā ar mobingu darba vietā un paraksta viltošanu bija radīts kaitējums - gan materiāls, gan morāls.

Prasītāja saņēmusi darba uzteikuma vēstuli Nr.55/N sastādītu 2017.gada 1.maijā, kur kā uzteikuma pamatojums norādīts Darba likuma 101.panta pirmās daļas 1.punkts. Prasītāja nekādā veidā bez attaisnojoša iemesla nav pārkāpusi darba līgumu vai noteikto darba kārtību. Prasītāja ilgstoši slimoja un darba devējam iesniegusi visus attaisnojošos dokumentus.

Atbildētājas darbinieku vainas dēļ, kad uz viltota dokumenta pamata prasītāja tika nepamatoti atbrīvota no darba, tika būtiski aizskartas viņas tiesiskās intereses. Rezultātā prasītājai būtiski pasliktinājās veselības stāvoklis, psihoemocionālo pārdzīvojumu ietekmē. Turklāt viņai nācās vērsties pēc palīdzības valsts institūcijās - Valsts darba inspekcijā, Valsts policijā, kur vēl joprojām norisinās lietas izmeklēšana. Līdz ar ko prasītājai nācas tērēt savu personīgo laiku, lai apmeklētu minētās iestādes, kur bija jāsniedz gan paskaidrojumi, gan liecības, kā arī jāveic nepieciešamā sarakste. Lai arī atbildētājs, atcēla prettiesisko rīkojumu un atjaunoja prasītāju darbā, atzīstot darbinieku vainu minētajā nodarījumā, tomēr šis process radīja prasītājai papildus pārdzīvojumus un emocionālu spriedzi.

Turklāt saistībā ar atbildētāja darba uzteikumu Nr.55/N sastādītu 2017.gada 1.maijā, kurš uzskatāms par nepamatotu, prasītājai arī radījis morālus

pārdzīvojumus.

Atbildētāja SIA "PREMIER RESTAURANTS LATVIA" 2017.gada 21.septembrī un 2017.gada 27.decembrī iesniegusi rakstveida paskaidrojumus par prasību, norādot, ka to neatzīst.

Paskaidrots, ka prasītāja ir nokavējusi prasības celšanas termiņu par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu. Atbilstoši Darba likuma 112[1].panta otrajai daļai un Darba likuma 122.panta pirmajai daļai pēdējā prasības iesniegšanas diena tiesā bija 2017.gada 10.jūnijs, bet prasība celta pēc šī termiņa.

Prasītāja ir informējusi, ka viņa ilgstošu laika periodu slimo, tomēr dokumentus, kas apliecina viņas slimību darba devējam nav iesniegusi. Prasītāja 2016.gada 10.jūnijā informēja atbildētāju, ka viņa ir slima. Laiku pa laikam darba devējam tika iesniegtas darba nespējas lapas, kas apliecināja, ka noteiktā laika periodā darbiniece ir slima. Tomēr par ilgstošu periodu darba devējam netika sniegta nekāda informācija un attaisnojoši dokumenti, kas apliecinātu darbinieces slimību. Prasībai arī nav pievienots neviens dokuments, kas apliecinātu neierašanos darbā laika periodā no 2016.gada 9.augusta līdz 2016.gada 8.septembrim un no 2016.gada 24.oktobra līdz 2017.gada 1.maijam par attaisnojošu.

Prasītāja ne darba devējam, ne tiesā nav iesniegusi nevienu pierādījumu, ka 2017.gada 10.maijā viņai būtu izsniegta darbnespējas lapa. Līdz ar to nav pamata apgalvot, ka prasītājai darba tiesiskās attiecības būtu uzteiktas slimības laikā. Tādējādi atbildētāja pamatoti un likumā noteiktā kārtībā ir uzteikusi darba tiesiskās attiecības un atbrīvojis no darba prasītāju. Ja netiek konstatēta personas prettiesiskā rīcība, tad atkrīt arī jautājums par morālā kaitējuma esamību un cēlonisko sakaru. Ne katrs tiesību aizskārums rada morālo kaitējumu, tāpat kā ne katra prettiesiska rīcība rada zaudējumus. Tā kā izskatāmajā lietā nav konstatējams noziedzīgs nodarījums pret kādu no Civillikuma 1635.panta trešajā daļā uzskaitītajām personas nemantiskajām tiesībām, prasītājai jāpierāda morālā kaitējuma esamība.

Izvērtējot līdzšinējo tiesu praksi, atlīdzība par morālo kaitējumu EUR 50000 apmērā tiek piespriesta gadījumos, ja personai veselībai ir nodarīts būtisks kaitējums, kā rezultātā persona ir kļuvusi par kopjamu invalīdu, zaudējusi spējas pārvietoties un sevi kopt. Prasītāja vispār nav pamatojusi pieprasāmās kompensācijas apmēru.

Ņemot vērā, ka nepastāv neviens no morālā kaitējuma atlīdzināšanas priekšnoteikumiem, prasība par morālā kaitējuma piedziņu ir noraidāma pilnā apmērā.

Darba tiesiskās attiecības prasītajai tika uzteiktas likumīgi, kā rezultātā darba tiesiskās attiecības ar viņu tika izbeigtas 2017.gada 1.jūnijā. Līdz ar to nav nekāda likumīga pamata izbeigt darba tiesiskās attiecības, kuras jau ir izbeigtas.

Turklāt prasītāja nav norādījusi, kas tie ir par svarīgiem iemesliem, kas neļauj turpināt darba tiesiskās attiecības un darba tiesiskās attiecības ar viņu būtu izbeidzamas tieši uz prasītājas norādītā pamata. Ņemot vērā, ka nepastāv nekāda pamata izbeigt darba tiesiskās attiecības, pamatojoties uz Darba likuma 100.panta piekto daļu, nepastāv nekāds pamats izmaksāt atlaišanas pabalstu. Darba devēja, uzzinot par iespējamo paraksta viltošanu, veica nepieciešamos soļus, lai situāciju noskaidrotu un atrisinātu. Prasītāja atjaunota darbā, izmaksājot visas summas, kas viņai pienācās. Prasītāja kopš 2016.gada janvāra nav sazinājusies ar atbildētāju, toties viņas tēvs ieradies vairākkārt, izvirzot dažādas prasības.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2018.gada 26.jūnija spriedumu tiesvedība daļā par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, darba tiesisko attiecību izbeigšanu un atlaišanas pabalsta piedziņu izbeigta, bet prasība par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu noraidīta, no prasītājas par labu atbildētājai piedzenot ar lietas vešanu saistītos izdevumus 2500 EUR apmērā.

Pirmās instances tiesa, atsaucoties uz Civillikuma 1893., 1895.pantu, Darba likuma 31.panta pirmo daļu, 122. pantu, 112.[1] panta otro daļu, 16.panta pirmo daļu, trešo daļu, atzinusi, ka pēdējā diena prasības celšanai par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu bija 2017.gada 9.jūnijs. Prasītāja prasību par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu tiesā ir iesniegusi 2017.gada 1.jūlijā, tas ir, nokavējot Darba likuma 122.pantā noteikto prasības celšanas termiņu.

Citējot Darba likuma 123.panta pirmu un otro daļu, konstatēts, ka pieteikums par nokavētā termiņa atjaunošanu netika iesniegts vienlaicīgi ar prasības celšanu, prasītājas pārstāvis tikai lietas izskatīšanas pēc būtības laikā mutiski ir lūdzis tiesu atjaunot nokavēto termiņu. Atbilstoši judikatūrai pieteikums par nokavētā prasības termiņa atjaunošanu iesniedzams, vienlaikus ceļot prasību par uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu. Turklāt apstākļi par prasītājas prasības tiesību ir vērtējami uz prasības pieteikuma iesniegšanas brīdi.

Pie apstākļiem, kad pieteikums par nokavētā prasības termiņa atjaunošanu netika iesniegts vienlaicīgi ar prasības celšanu, tika pieteikts lietas izskatīšanas pēc būtības laikā, ir atzīstams, ka nav pamata izvērtēt pieteikumu par nokavētā termiņa atjaunošanu, ņemot vērā, ka pieteikums nav iesniegts Darba likuma 123.panta otrajā daļā noteiktajā termiņā.

Nokavētais prasības termiņš ir prekluzīvs termiņš, subjektīvo tiesību izbeidzošs termiņš, jo prasītāja nav izmantojusi tās viena mēneša termiņā. Prekluzīvam termiņam pakļautā tiesība jau no tās izcelšanās brīža rodas tikai uz zināmu, aprobežotu laiku. Tāpēc gadījumā, ja šāda termiņa tecējuma laikā minētā tiesība netiek atbilstošā veidā izlietota, tā pati par sevi izbeidzas ar prekluzīvā termiņa notecējumu un prasītājam zūd prasījuma tiesības. Pie šādiem apstākļiem ir secināms, ka prasītājai ir zudušās prasības tiesības, līdz ar to prasību cēlusi persona, kurai nav prasības tiesības, kas atbilstoši judikatūrā norādītajam ir pamats atteikumam pieņemt prasības pieteikumu vai tiesvedības izbeigšanai, saskaņā ar Civilprocesa likuma 223.panta 2.punktu, ja lieta ir bijusi ierosināta.

Izspriežot prasītājas prasījumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, ņemts vērā Latvijas Republikas Augstākās tiesas 2014.gada tiesu prakses apkopojumā "Morālā kaitējuma atlīdzināšana civillietās" kopsavilkuma 14.punktā norādītais, ka morālā kaitējuma atlīdzināšana darba tiesiskajās attiecībās ir izvērtējama atbilstoši Darba likuma 29.panta astotajai daļai, kurā šāda atlīdzināšana paredzēta gadījumā, ja darba devējs pārkāpis atšķirīgas attieksmes aizliegumu un aizliegumu radīt nelabvēlīgas sekas.

Judikatūrā atzīts arī, ka darba attiecībās morālā kaitējuma atlīdzināšanas pienākums atbilstoši Darba likuma 29.panta astotajai daļai rodas vienīgi atšķirīgas attieksmes aizliegumu pārkāpuma gadījumā. Katrs līguma pārkāpums rada neērtības un vilšanos otram līdzējam. Taču neērtības, kas parastos apstākļos sagaidāmas kā līguma neizpildes sekas, nevar tikt atzītas par morālo kaitējumu, kura atlīdzināšana pieļaujama saskaņā ar Civillikuma 1635.panta noteikumiem.

Lai atzītu, ka /pers. D/ ir tiesības uz morālā kaitējuma atlīdzību Civillikuma 1635.panta izpratnē, ir jākonstatē gan tas, ka atbildētājs ir pieļāvis neatļautas darbības, gan tas, ka prasītājai šo neatļauto darbību rezultātā ir nodarīts morālais kaitējums – fiziskas vai garīgas ciešanas. Prasītājai morālā kaitējuma esamība (nelabvēlīgu seku iestāšanās) ir jāpierāda. Šāds viedoklis ir vairākkārt izteikts arī judikatūrā.

Lietā ir konstatēts, ka prasītājai tika sūtīti darba grafiki slimības laikā, taču minētie apsvērumi nenorāda uz prasītājai nodarītu morālu kaitējumu Civillikuma 1635. panta izpratnē. Tas apstāklis, ka darba devējs prasītajai uzteicis darba tiesiskās attiecības, bet tiesvedība daļā par uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu izbeigta, tiesas ieskatā nerada pamatu morālā kaitējuma atlīdzības piedziņai. Tiesas sēdē prasītājas pārstāvis norādījis, ka morālā kaitējuma atlīdzināšana par prasītājas paraksta viltošanas faktu un ar to saistītu darba devēja uzteikumu šajā lietā netiek prasīta.

Lietā nav gūti pierādījumi un prasītāja lietā nav pierādījusi viņai nodarītās garīgās ciešanas, kas iespējams radušās atbildētāja prettiesiskas rīcības

rezultātā, kas varētu būt pamats morālā kaitējuma piedziņai. Prasītāja nav pierādījusi atbildētāja rīcības prettiesiskumu, faktu, ka prasītājai ir nodarīts morālais kaitējums, un ka morālo kaitējumu ir izraisījis tieši prasītājas norādītās darba devēja darbības.

Atsaucoties uz Civilprocesa likuma 44.pantu atzīts, ja lieta visā apjomā tiktu izspriesta pēc būtības pirmās instances tiesā, atbildētājam atlīdzināmo izdevumu advokāta palīdzības samaksai likumā noteiktais maksimālais apmērs būtu EUR 2850. Nosakot atlīdzināmo izdevumu apmēru atbilstoši sniegtajam juridiskās palīdzības apjomam, atzīts, ka taisnīga un samērīga atlīdzība advokāta palīdzības samaksai, kas būtu piedzenama no prasītājas atbildētāja labā, ir 2500 EUR.

Apelācijas sūdzību par spriedumu 2018.gada 13.jūlijā iesniedza prasītāja, parsūdzot to pilnā apjomā. Apelācijas sudzībā norādīts, ka prasības celšanas termiņš nokavēts, jo atbildētāja ilgstoši maldinājusi prasītāju par iespējām izlīgt. Prasītāja pēc pārdzīvotās netaisnības sirgst ar garīga rakstura slimību. Pirmās instances tiesa nepamatoti nav uzskatījusi termiņa nokavējumu par attaisnojošu un attiecīgi nevērtējot arī apstākli, ka prasītāja 2016.gada 31.maijā iesniedza darba devējai darba tiesisko attiecību izbeigšanu, uz ko darba devējs nereaģēja. Apelācijas sūdzībā norādīts, ka pirmās instances tiesā sakarā ar tiesvedības izbeigšanu, nepamatoti nav vērtēti prasībā par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, darba tiesisko attiecību izbeigšanu, atlaišanas pabalsta piedziņu norādītie apstākļi, kas atkārtoti pausti apelācijas sūdzībā.

Atbildētāja 2018.gada 13.augustā iesniegusi rakstveida paskaidrojumus par prasītājas apelācijas sūdzību, norādot, ka pirmās instances tiesas spriedums ir likumīgs un pamatots. Norādīts uz novēlotu prasības celšanas termiņa atjaunošanas pieteikumu, kas turklāt nav pierādīts. Pārrunu vešana ar darba devēju vai vēršanās Valsts darba inspekcijā neliedz paralēli vērsties tiesā. Pretēji apelācijas sūdzībā norādītajam, reaģējot uz prasītājas iesniegumu par darba tiesisko attiecību izbeigšanu, tika sagatavota vienošanās par darba tiesisko attiecību izbeigšanu, tomēr tās saturs neapmierināja prasītāju. To, ka, nepanākot vienošanās, darba attiecības turpinās, apliecina vēlākā pušu sarakste. Attaisnojoši dokumenti prasītājas prombūtnei no 2016.gada 25.janvāra līdz 2017.gada 1.maijam joprojām nav iesniegti. Nav konstatējama atbildētājas prettiesiska rīcība, kas būtu par pamatu morālā kaitējuma atlīdzināšanai.

Apelācijas instances tiesas sēdē prasītājas /pers. D/ pilnvarotais pārstāvis /pers. E/ un juridiskās palīdzības sniedzējs zvērināts advokāts Ivars Puķītis uzturēja prasību un apelācijas sūdzību atbilstoši prasības pieteikumā un apelācijas sūdzībā noradītajiem argumentiem.

Apelācijas instances tiesas sēdē atbildētājas SIA "PREMIER RESTAURANTS LATVIA" pilnvarotā pārstāve zvērināta advokāte Inese Kalnāja-Zelča prasību un apelācijas sūdzību neatzina atbilstoši rakstveida paskaidrojumos noradītajiem argumentiem.

Motīvu daļa.

Pārbaudot lietas materiālus un noklausoties pušu pārstāvju viedokli, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka tiesvedība /pers. D/ prasībā pret SIA "PREMIER RESTAURANTS LATVIA" daļā par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, darba tiesisko attiecību izbeigšanu, atlaišanas pabalsta piedziņu izbeidzama, savukārt /pers. D/ prasība pret SIA "PREMIER RESTAURANTS LATVIA" par morālā kaitējuma atlīdzināšanu nav pamatota un ir noraidāma talāk norādīto apsvērumu dēļ.

Civillietu tiesas kolēģija vadās no Civilprocesa likuma 426.panta pirmās daļas, ka *apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās*.

Lai gan ar prasītājas apelācijas sūdzību pirmās instances tiesas spriedums tiek pārsūdzēts pilnā apjomā, apelācijas sūdzībā netiek apstrīdēts pirmās instances tiesas lietā nodibinātais, ka 2014.gada 20.augustā starp pusēm tika noslēgts darba līgums Nr. A-125/2014. Prasītāja tika pieņemta darbā pie atbildētāja par virtuves darbinieci no 2014.gada 26.augusta. Ar 2017.gada 1.maija darba līguma uzteikumu Nr.55/N saskaņā ar Darba likuma 101.panta 1.punktu, atbildētāja uzteikusi prasītājai darba līgumu. Darba devēja uzteikumu prasītāja saņēmusi 2017.gada 8.maijā.

Minētie fakti atbilst lietas materiāliem un saskaņā ar Civilprocesa likuma 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesai tie nav jāpārbauda.

Pirmās instances tiesa, izbeidzot tiesvedību prasības daļā par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, darba tiesisko attiecību izbeigšanu, atlaišanas pabalsta piedziņu, atzinusi, ka prasītāja nokavējusi prasības celšanas termiņu, savukārt, noraidot prasību daļā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, atzinusi, ka lietā nav gūti pierādījumi un prasītāja lietā nav pierādījusi viņai nodarītās garīgās ciešanas, kas, iespējams, radušās atbildētājas prettiesiskas rīcības rezultātā. Prasītāja nav pierādījusi atbildētājas rīcības prettiesiskumu, faktu, ka prasītājai ir nodarīts morālais kaitējums, un ka morālo kaitējumu ir izraisījis tieši prasītājas norādītās darba devēja darbības.

Apelācijas instances tiesa par pamatotu un pietiekamu atzīst parsūdzētajā spriedumā ietverto motivāciju, tādējādi Civillietu tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas viedoklim un vadās no Civilprocesa likuma 432.panta piektās daļas, saskaņā ar ko, *ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma argumentācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt*.

Vērtējot apelācijas sūdzībā norādīto attiecībā uz prasības celšanas termiņa nokavējumu un argumentus attiecībā uz tā atjaunošanu, Civilietu tiesas kolēģija vadās pēc Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2018.gada 25.aprīļa sprieduma civillietā Nr.404/2018, kas pieņemts paplašinātajā sastāvā, norādītā, ka Darba likuma 123.panta otrā daļa noteic, ka pieteikums par nokavētā prasības termiņa atjaunošanu iesniedzams, vienlaikus ceļot prasību par uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu. Turklāt apstākļi par prasītājas prasības tiesību ir vērtējami uz prasības pieteikuma iesniegšanas brīdi. Tādēļ nav pamatots prasītājas arguments par tiesībām pieteikumu termiņa atjaunošanai iesniegt vēlāk nekā Darba likuma 123.panta otrajā daļā noteiktajā termiņā.

Tādējādi, konstatējot, ka pieteikums par nokavētā procesuālā termiņa atjaunošanu bija iesniedzams pie prasības celšanas, pirmās instances tiesa pamatoti, nevērtējot nokavējuma iemeslus pēc būtības, izbeigusi tiesvedību prasības daļā par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, darba tiesisko attiecību izbeigšanu un atlaišanas pabalsta piedziņu, savukārt apelācijas sūdzībā norādītie argumenti šajā daļā atstājami bez ievērības.

Vienlaikus Civillietu tiesas kolēģija atzīst par iespējamu norādīt, ka ne pārrunu vešana ar darba devēju, ne vēršanās darba inspekcijā vai citās iestādēs, darba ņēmējam neliedz paralēli vērsties ar prasību tiesā, ievērojot termiņu, kādā šāda prasība ceļama.

Līdz ar to, ņemot vērā, ka Darba likuma 122.panta pārkāpums konstatēts tiesvedības stadijā, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa pamatoti izbeigusi tiesvedību, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 223.panta 2.punktu.

Lai gan apelācijas sūdzībā norādīts, ka atbildētāja ignorējusi prasītājas 2016.gada 31.maija iesniegumu par darba tiesisko attiecību izbeigšanu uz abpusējas vienošanās pamata (1.sējums, lietas lapa Nr.138), no lietas materiāliem konstatējams, ka atbildētāja 2016.gada 31.maijā sastādījusi vienošanos par darba tiesisko attiecību izbeigšanu uz savstarpējās vienošanās pamata, tomēr prasītāja to nav parakstījusi (1.sējums, lietas lapa Nr.139).

Darba likuma 114.pants noteic, ka *darbinieks un darba devējs var izbeigt darba tiesiskās attiecības, savstarpēji vienojoties. Šāds*

līgums slēdzams rakstveidā.

Lai gan prasītājas apelācijas sūdzībā norādīts, ka 2016.gada 31.maijā darba tiesiskās attiecības uzteiktas, pamatojoties uz Darba likuma 101.panta piekto daļu, proti, darba tiesisko attiecību turpināšana nav bijusi iespējama, pamatojoties uz taisnprātības apsvērumiem, tomēr, pārbaudot prasītājas 2016.gada 28.maija vēstuli un 2016.gada 31.maija uzteikumu (1.sējums, lietas lapas Nr.138-139), redzams, ka uzteikums ar šādiem apstākļiem nav pamatots, tādējādi, nepanākot savstarpēju vienošanos, nav pamata uzskatīt darba tiesiskās attiecības par pārtrauktām ar 2016.gada 31.maiju Darba likuma 100.panta piektās daļas izpratnē.

Darba tiesisko attiecību izbeigšana, pusēm savstarpēji vienojoties, ir patstāvīgs divpusējs darījums, kas noslēgts saskaņā ar Darba likuma 114.pantu, un tajā noteiktās tiesiskās sekas ir saistošas līgumslēdzējpusēm. (*Augstākās tiesas 2014.gada 7.marta sprieduma lietā Nr. SKC? 1491/2014 (C32378712) 7.3.punkts*)

Ņemot vērā, ka atbilstoši Darba likuma 114.pantam savstarpēja vienošanās par darba tiesisko attiecību izbeigšanu starp pusēm nav panākta, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka tās turpinājušās līdz atbildētāja 2017.gada 1.maijā darba tiesiskās attiecības uzteikusi (1.sējums, lietas lapa Nr.75).

Savukārt darba devējas 2017.gada 1.maija uzteikuma pārvērtēšanai nav pamata, jo lietā konstatēts, ka prasības celšanas termiņš ir nokavēts, savukārt pieteikums par tā atjaunošanu nav iesniegts vienlaikus ar prasības celšanu.

Apelācijas sūdzībā prasījumam par morālā kaitējuma atlīdzināšanu norādīti divi pamati – paraksta viltojuma fakts, kas pasliktinājis prasītājas veselības stāvokli psihoemocionālo pārdzīvojumu rezultātā, kā arī 2017.gada 1.maija uzteikums, kas radījis morālus pārdzīvojumus.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 426.panta otrajai daļai *apelācijas instance izskata tikai tos prasījumus, kas izskatīti pirmās instances tiesā. Prasības priekšmeta vai pamata grozīšana nav pieļaujama*.

Ņemot vērā, ka pirmās instances tiesas sēdē prasītājas pārstāvis norādījis, ka morālā kaitējuma atlīdzināšana par prasītājas paraksta viltošanas faktu un ar to saistītu darba devēja uzteikumu šajā lietā netiek prasīta, apelācijas instances tiesa atstāj bez ievērības apelācijas sūdzībā norādītos argumentus attiecībā uz prasītājai nodarītu morālo kaitējumu, kas saistīts ar viņas paraksta viltošanas faktu.

Analogu apsvērumu dēļ bez ievērības atstājami prasītājas pārstāvja apelācijas instances tiesas sēdē norādītie apstākļi par /pers. D/ noteiktā darba laika un darba vietas noteikšanu, jo šādi apsvērumi nebija prasījuma par morālā kaitējuma atlīdzināšanu pamatā pirmās instances tiesā.

Bez tam lietas materiālos nav pierādījumu apstāklim, ka /pers. D/ būtu vērsusies pie darba devēja ar lūgumu noteikt viņai konkrētu darba vietas filiāli vai darba laiku.

Darba tiesisko attiecību uzteikums pamatots ar Darba likuma 101.panta 1.punktu, proti, darba devējs realizējis savas likumā noteiktās tiesības izbeigt darba tiesiskās attiecības ar darba ņēmēju.

Judikatūrā norādīts, ka Civillikuma 1636.panta norma ierobežo 1635.panta normas tvērumu. No minēto tiesību normu kopsakara izriet, ka likumā noteikto materiālo un procesuālo tiesību izmantošana nav uzskatāma par citas personas tiesību aizskārumu. Līdz ar to par kaitējumu, kas radies tiesību izlietošanas rezultātā, civiltiesiska atbildība nevar iestāties, jo uz likuma pamata nepastāv viens no obligātajiem civiltiesiskās atbilstības elementiem – tiesību aizskārums (*Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2018.gada 29.marta spriedums lietā Nr.SKC-0072/2018 E C L I :LV:AT:2018: 0329.C27134514.1.S*).

Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka jebkura atlaišana no darba, tāpat kā jebkurš tiesvedības process, zināmā mērā ir saistīts ar stresu un pārdzīvojumiem, tomēr Darba likums neparedz, ka darba tiesisko attiecību uzteikums pats par sevi var būt pamats morālā kaitējuma atlīdzības piedziņai arī pamatojoties uz Civillikuma 1635.panta nosacījumiem, proti, ne ikkatrs pārdzīvojums automātiski rada personai morālo kaitējumu.

Tikai prasītājas emocionālās izjūtas un vilšanās par darba uzteikuma faktu nevar būt par pamatu prasības par morālā kaitējuma piedziņu apmierināšanai.

Savukārt, vērtējot apelācijas instances tiesas sēdē prasītājas pārstāvja pausto norādi uz darba grafiku nosūtīšanu /pers. D/ viņas darba nespējas laikā kā morālo kaitējumu izraisošu apstākli, Civillietu tiesas kolēģija to nevar atzīt par pamatotu. Apelācijas instances tiesa atzīst, ka darba devēja rīcība, informējot prombūtnē esošu darbinieku par prognozējamo darba plānojumu, izbeidzoties darba nespējai, nav uzskatāma par rīcību, kas rada morālu kaitējumu.

Prasītājas pārstāvja norādes, ka darba devējas darbību rezultātā prasītājai radušies veselības traucējumi, Civillietu tiesas kolēģija atzīst par nepierādītām, jo no lietā iesniegtajām darba nespējas lapām neizriet prasītājas saslimšanas raksturs un cēlonis. Lai gan prasītājas pārstāvis norādīja, ka /pers. D/ ir radusies garīga rakstura saslimšana, pierādījumi par to, ka šāda saslimšana, kas turklāt būtu cēloņsakarībā ar atbildētājas rīcību, prasītājai radusies, lietā nav iesniegti.

Līdz ar to Civillietu tiesas kolēģijai ir pamats atzīt, ka pirmās instances tiesa lietas apstākļus ir novērtējusi vispusīgi un objektīvi, taisījusi likumīgu un pamatotu spriedumu, tādējādi ir atzīstams, ka apelācijas sūdzībā norādītie argumenti tiesas sēdē neguva apstiprinājumu un nevar būt pamats prasību noraidīt.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu *pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus*.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta trešo daļu, *ja prasība noraidīta, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no prasītāja par labu atbildētājam.*

Atbildētājai lietā radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi advokāta palīdzības samaksai kopā 6493,15 EUR apmērā (1.sējums, lietas lapas Nr.188-205).

Atbilstoši Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta d) apakšpunktam izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām nav mantiska rakstura atlīdzināmi to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 2850 *euro.*

Civillietu tiesas kolēģija, nosakot atlīdzināmo izdevumu apmēru, ņem vērā, ka zvērināta advokāte Dace Driče 2017.gada 21.septembrī sagatavojusi rakstveida paskaidrojumus uz 6 lapām un 2017.gada 27.decembrī – uz 4 lapām, iesniedza tiesai rakstveida pierādījumus, piedalījusies 2017.gada 5.oktobra sagatavošanās tiesas sēdē, 2017.gada 29.novembra, 2018.gada 17.janvāra, 2018.gada 2.februāra tiesas sēdēs, kas tika atliktas prasītājas pārstāvja neierašanās dēļ, kā arī iepazinusies ar lietas materiāliem 2017.gada 26.septembrī un 2017.gada 15.novembrī. Savukārt, zvērināta advokāte Inese Kalnāja-Zelča iesniegusi tiesai rakstveida pierādījumus, piedalījusies tiesas sēdē 2018.gada 12.aprīlī, izskatīšana tika atlikta prasītāja pārstāvja neierašanās dēļ, piedalījusies tiesas sēdē 2018.gada 7.maijā, lietas izskatīšana tika atlikta, ņemot vērā, ka tika apmierināts prasītājas pārstāvja lūgums par liecinieku uzaicināšanu, piedalījusies 2018.gada 28.maija tiesas sēdē, kas ilga divas ar pusi stundas, kad notika lietas izskatīšana pēc būtības. Turklāt apelācijas instances tiesā zvērināta advokāte Inese Kalnāja-Zelča sagatavojusi paskaidrojumus par apelācijas sūdzību uz 5 lapām un piedalījusies tiesas sēdē 2018.gada 27.augustā, kad lieta izskatīta pēc būtības apelācijas instances tiesā.

Civillietu tiesas kolēģija, izvērtējot atbildētājai sniegtās juridiskās palīdzības apjomu, atzīst, ka taisnīga un samērīga atlīdzība advokāta palīdzības samaksai, kas būtu piedzenama no prasītājas atbildētājas labā, ir 2500 EUR.

Nosakot atlīdzināmo ar lietas vešanu saistīto izdevumu advokāta palīdzības samaksai apmēru, Civillietu tiesas kolēģija ņem vērā arī apstākli, ka prasītājas apelācijas sūdzība nesatur iebildumus pret šādu pirmās instances tiesas noteikto ar lietas vešanu saistīto izdevumu apmēru.

Pirmās instances tiesā radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 7,75 EUR (1.sējums, lietas lapa Nr.3), savukārt apelācijas instances tiesā – 1,10 EUR (2.sējums, lietas lapa Nr.2), kopā 8,85 EUR (7,75 1,10).

Ņemot vērā, ka atbilstoši Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 1.punktam, prasītāji par prasījumiem, kas izriet no darba tiesiskajām attiecībām, ir atbrīvoti no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos, noraidot prasību, lietā radušos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 8,85 EUR apmērā uzņemas valsts.

Tāpat atbilstoši 44.[1] panta otrajai daļai un 42.pantam valsts uzņemas izdevumus par valsts nodrošināto juridisko palīdzību, kas sniegta prasītājai.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 204.[1] un 434.pantam prasītājai nosakāms desmit dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei daļā par naudas summu piedziņu.

Saskaņā ar iepriekš minēto un vadoties no Civilprocesa likuma 223.panta 2.punkta, 430., 432., 433., 434., 440.panta, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda:

izbeigt tiesvedību /pers. D/ prasībā pret SIA "PREMIER RESTAURANTS LATVIA" par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, darba tiesisko attiecību izbeigšanu un atlaišanas pabalsta piedziņu.

/pers. D/ prasību pret SIA "PREMIER RESTAURANTS LATVIA" par morālā kaitējuma kompensācijas 50 000,00 EUR (piecdesmit tūkstoši *euro* un 00 centi) apmērā piedziņu **noraidīt.**

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, par labu SIA "PREMIER RESTAURANTS LATVIA", reģistrācijas Nr.40003189347, ar lietas vešanu saistītos izdevumus advokāta palīdzības samaksai 2500,00 EUR (divi tūkstoši pieci simti *euro* un 00 centi), samaksu veicot SIA "PREMIER RESTAURANTS LATVIA", reģistrācijas Nr.40003189347, "Luminor Bank" AS kontā Nr.LV35RIKO0002013257852.

Noteikt /pers. D/, personas kods /personas kods/, termiņu sprieduma labprātīgai izpildei daļā par naudas summu piedziņu 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 (trīsdesmit) dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Spriedums sastādīts 2018.gada 21.septembrī.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja (personiskais paraksts) S.Buivide
Tiesnese (personiskais paraksts) L.Pliča
Tiesnesis (personiskais paraksts) M.Sviķis